

A MESÉK SZEREPE A SZOCIÁLIS KOMPETENCIA FEJLŐDÉSÉBEN

Szombathelyiné Nyitrai Ágnes
Apor Vilmos Katolikus Főiskola

Kulcsszavak: szocialitás, kritériumorientált fejlődéssegítés, mesélés

A szociális kompetencia eredményes működése az egyén boldogulásának egyik alapvető feltétele. Az utóbbi években egyre nő azoknak a gyermekeknek az aránya, akiknek a szocialitása már az óvodás korban sem fejlődik megfelelő ütemben, ezért szükséges a szociális kompetencia tervszerű, tudatos, elsősorban preventív jellegű fejlesztése.

A kompetencia alapú kritériumorientált pedagógia a folyamatos tartalmakkal tudatosan működtetett, komplex fejlődéssegítést tartja eredményesnek. Mivel a DIFER-készségek fejlődésének kitüntetett időszaka a 4–8 éves életkor, mindenképpen fontos megvizsgálni a korosztály számára kedves mesék fejlődéssegítésben való alkalmazásának lehetőségeit. Ezt először az összefüggés-kezelés és a tapasztalati következtetés, valamint a relációszókincs vonatkozásában tettük meg. A fejlődéssegítés módszerül választott csoportos beszélgetések alkalmazásával kapcsolatos eredményeink kimutatták, hogy a szocialitás és az összefüggés-kezelés fejlődése közötti korreláció magas ($r=0,51$). Ezek az adatok ráirányították figyelmünket a két terület közös fejlesztési lehetőségeire, amely három nagy területen valósítható meg.

A mesék mint összefüggés-láncolatok emberi viselkedések motívumait és következményeit jelenítik meg, segítve ezzel mind a motívumrendszer, mind a tudásrendszer alakulását. A mesékben a viselkedésformák rendkívül széles spektruma jelenik meg, ezek differenciáltsága, egymásra gyakorolt hatása a szociális kompetencia fejlődésének segítése szempontjából komoly jelentőséggel bírhat. Az előadás első részében 100 mese jellemzőit mutatjuk be e vonatkozásban.

A mesélés mint intim kommunikációs helyzet a reális önismeret és mások megismerése terén segíti a fejlődést. Az általunk alkalmazott módszer alapja a mesékről való tematikus csoportos beszélgetés. Ez az interakciós helyzet a helyzetkezelési minták és a hozzájuk kapcsolódó tapasztalatszerzési lehetőségek gazdag tárházát kínálja a gyermekek számára mind a tartalmat, mind a kommunikációs stílust illetően. E módszer kipróbálásáról egy óvodások körében végzett elővizsgálat (N=127 gyermek) és az OTKA K 68798 keretében zajló egyéves fejlesztő kísérlet eredményei (N=390, első osztályos gyermek) állnak rendelkezésünkre. Az előadás második részében az összefüggés-kezelés és a szocialitás fejlődése közötti kapcsolódásokat ismertetjük.